

ЗНАХАРСТВО /БАЯННЯ/ НА ВОЛОВЕЧЧИНІ

В давнину люди вважали, що володіння магічним віщим словом і таємничими знаннями дуже серйозна і вагома справа. Вважалося, що магічне слово й ворожіння можуть призвати в наше життя могутні сили, поводитися з якими слід надто обережно.

МАГІЯ

Магія, за великим рахунком, - це мистецтво викликати духів-помічників. Не слід розуміти під словом «магія» популярне переконання в існуванні надзвичайних сил. Вона представляє собою мистецтво впливу на еволюційні сили природи для її прискорення. Змого зцілювати людей, позбавляти від пристриту – це прояв сил, яким володіє ворожбит чи ворожка.

Магія органічно проникла в повсякденне життя з давніх давенн. З дитячих казок ми знайомі з дивами, які живуть і нині. А ми, самі, хіба не намагалися довідатися про свою долю, про своє майбутнє, звертаючись до ворожки, а то й самі бралися за карти?

Магія потрібна не лише для того, щоб спрогнозувати долю, але й попередження майбутніх бід. Величезну роль відіграють магічні дії для лікування людей. З самого початку свого створення людина мріяла про вічне життя, бути безсмертним, через те, що мало кого не лякає наближення кінця свого існування. І як би не змінювалися умови життя людини, він намагається бути людиною – вона хворіє, ненавидить, закохується, піклується про дітей. Саме в такій простій необхідності проходить наше життя, і особливо в тяжкі моменти ми шукаємо спосіб впливу на реальність.

Саме цікаве – що в кожній людині закладені магічні властивості, і для того щоб вони відкрилися просто повинні співпасти обставини.

Не було такого села на Воловеччині, де б обходилися без ворожби чи баяння. Не дай Боже, досить було комусь занедужати чи безнадійно покохати, захворіти худобі або виснаженій корові перестати давати молоко і горяни відразу ж зверталися за допомогою до ворожіть, щоб вони побаяли /поворожили/.

Й до цього часу в нашому Закарпатському краї побутує ворожіння, а по місцевому - баяння.

Люди передають свої магічні знання і вміння родичам та близьким. Зі мною матеріалом поділилася центральна Воловецька районна бібліотека, тож і я пропоную викладений матеріал, може почуте в народі стане в пригоді.

Ознайомившись з ворожінням ви самі зможете позбавитись від багатьох проблем зі здоров'ям.

Зразки ворожіння, що приведені нижче зібрані в селах району, зокрема у Воловці, В.Воротах, Гукливному та Скотарському наведені в оригінальному висловлюванні ворожіть.

Дуже часто причиною хвороби у людини, а також причинами невдач у всієї сім'ї є зглаз, намова, пристрій /порча/ або прокляття, тобто магічне нанесення порчі зловмисником.

Застерегти від таких напастей можна при допомозі захисних замовлянь, які передаються з покоління в покоління.

Магія може бути шкідлива (відьомська) та спрямована проти неї, а також магія побутова, яка тісно пов'язана з ворожбою. Для того щоб слова чи предмети набували магічної сили, потрібні певні умови: час виконання дії у ніч на Івана Купала, на повний місяць тощо, попередня підготовка предметів (варіння, сушіння, натирання), певна кількість повторів заклинання. Сила замовлянь залежить і від того, хто їх проголошує.

ПРОКЛЬОНИ

Материнські або батьківські прокльони проти дітей вважались здійсненими, особливо такого типу: «щоб ти дубом став», «щоб ти каменем став», «щоб тебе лихо взяло» та ін. Збуваються материнські прокляття або побажання під час народин, весілля, хрестин, в неділю або на релігійне свято, а то й просто у лиху годину. Віра у магічну силу материнського слова простежується у народних баладах, родинно-побутових піснях чи інших зразках пісенного фольклору. Магія,

що має чітко визначений характер, спрямована на господарську діяльність людей, на їхні родинні стосунки, на особисті взаємини (любовна магія), на завдання та відвернення шкоди.

Способи магічного впливу теж різні — це обкурення димом спаленого волосся чи зілля, підкидання в їжу висушеного тіла змії чи ящірки, словесний вплив, дії, які імітують завдання фізичної шкоди (протикання глиняної ляльки, наступання на тінь тощо). Розрізняють і дні та час доби як найпридатніші для певних видів магії. Так, з неділі на понеділок, з вівторка на середу, з п'ятниці на суботу найкраще викликати злі сили або готувати різноманітні відвари, мазі тощо. В ніч з суботи на неділю та з четверга на п'ятницю — виконувати замовляння на кохання. Ніч з вівторка на середу найліпша для магічного лікування та відвернення відьомських наслань. А от для актів ненависті найкраще використовувати ніч з понеділка на вівторок. У кожному місяці, окрім традиційних днів ворожіння (на Івана Купала, Андрія, Новий рік), є дні, найпридатніші для цього заняття. Враховується і час доби: наприклад, замовляння любовне або шептання від зубного болю потрібно здійснювати вночі «на повний місяць», а лікування застуди — «до схід сонця».

Як правило, магічні дії — справа індивідуальна, за винятком тих, які становлять частини календарних обрядів і які не сприймаються як чарування.

Ворожба і ворожіння.

Заглядати в майбутнє - заняття начебто цілком невинне. Але це тільки на перший погляд. Справляючись про майбутнє, людина підсвідомо сподівається якимось змінити свою долю, якщо передбачене його не влаштує. Віруючі люди нерідко говорять: «Все в руці Божій!» Тобто Господь сам знає, що потрібно тій чи іншій людині.

Не залишає сумніву той факт, що існує принаймні кілька варіантів розвитку майбутнього. Інакше людям просто не залишили б вибору, а вже ні про яку магії і не йшлося б не йшло. Ворожки і пророки здатні побачити лише один із варіантів майбутнього, в окремих випадках - два. Найбільш обдаровані провидці можуть повідомити клієнта: «Ти доживеш до глибокої старості, якщо тебе не вб'ють у 40 років!» Таким чином вони намагаються застерегти людину від нещастя і впливають на його вибір. Тоді як не будучи попередженим, простий смертний в якийсь момент вибере саме той шлях, який угодний Вищим силам. Скажімо,

щасливо уникнувши смерті в зрілому віці, чоловік може дожити до старості разом зі своєю дружиною. Залишившись же вдовою, вона знову вийде заміж і народить дитину, з приводу якого у Господа Бога є далекосяжні плани.

Знахарство та цілительство.

Хвороби або травми ніколи не виникають просто так, все вони носять кармічний характер. Тому спроби лікувати їх магічними методами є втручанням в карму. Традиційна медицина лікує тільки на фізичному рівні, тобто зцілює наслідок, а не причину. Іноді хворому і справді стає краще, і це означає, що урок, піднесений Вищими силами, їм засвоєний. Який це може бути урок? Наприклад, трудового ліку, з ранку до ночі стирчить в офісі, недуга подарує час для відпочинку та роздумів. Кого-то хвороба змусить задуматися - а чи правильно я живу, може, піти іншим шляхом?

Коли звичайні засоби не допомагають, люди вдаються до допомоги нетрадиційної медицини. Тут лікування йде вже на рівні аури. Припустимо, знахар або екстрасенс відразу приступить до лікування і навіть досягне успіху. Вдячний пацієнт іде - а через якийсь час хвороба повертається, або з'являється новий недуга, або відбуваються інші неприємності. Істинний цілитель насамперед встановить причину. Повне лікування може настати, тільки якщо людина усвідомила, за що або чому йому послана хвороба. Якщо ж цього не відбувається, то лікувати не можна: у такому випадку екстрасенс бере карму хворого на себе і теж починає хворіти. Лікувати можна тільки з дозволу Вищих сил. Якщо цілитель має високий рівень професіоналізму, він ніколи не візьметься за безнадійний випадок. Навіть сільська бабця може сказати: «Так тобі на смерть зроблено!» Звичайно, вмираючого шкода, але і псування не наводять випадково: якщо людина «зіпсована», значить, або щось в житті робить не так, або такий Божий задум щодо нього. Крім того, псування теж результат магічного впливу...

Але дуже часто знахарі допомагали воловецьким верховинцям позбутися болю і хвороб.

СПАЛЮВАННЯ РУЖІ /1 варіант/

Коли бабка хоче ружу спалювати, сперед того помолиться Богу три рази «Отче наш». Потому розкажує хворому лягати та кладе на боляче місце свячений ручник. І на то кладе по три волокна на три купки і запалює то все свято вечірньою, як нема, то великоднисьною свяченою свічкою. Запалюється три рази І три рази задувається і при тім приговорює: «Я не волокна палю, ружу» А коли задувають половинь, то епже: «Я не половинь гашу, а й ружу. А як ся гасит свічка, так би я вгасила ружу від хрещеної та пороженої душі/ скаже тоді ім я хворого/. Амінь.

РУЖА /2 ВАРІАНТ/

Хворе місце накривають червоною свяченою полотниною. Береться лляне повісмо. І з нього насмикують дев'ять купочок. Запалюється свято вечірня свічка. Читається молитва «Отче наш» Потім на полотнину кладуть одну купочку повісма три рази за годинниковою стрілкою обводять купочку свічкою, підпалюють приговорюючи: «На Святий вечір я свічка гасила /Ім я/, породженому ружу гасила, як цей дим розходиться, так і оби ружа розійшлася» Так спалюють всі 9-ть купочок. Потім нахиляють свічку над хворим місцем і здувають. Хрестяться тричі

ВІД ДИТЯЧОГО ПЛАЧУ.

Оп'я/івночі дитину купають. На трьох уграх корита або ванночки кладуть розжарені жарини. Після того, як покладуть дитину у воду по одній жарині теж зсувають у воду. Потім дитину виймають з води, а воду зливають у відро і виливають на роздоріжжя приговорюючи:» Як все живе розходиться з цього розпуття у різні сторони, хай рознесеться, розвіється плач хрещеної і пороженої /Ім я/ Цю процедуру повторюють 9-ть раз.

ВІД ВРОКІВ /ПРИСТРІТУ/ -1

Тричі помолитись «Отче наш» над водою, тоді вкинути 9- вугликів або 9-ть запалених сірників /по одному/ і казати: « Святий отче Миколаю, угоднику Божий, помічнику скорий допоможи мені ласкою своєю небесною пристріт виговорити. Ви ліси-лісища, ви потоки поточища візьміть собі пристріт і занесіть його у дебрі і на сухі ліси, і бистрі води. Там люди не ходять і кури не п'ють і твар не реве, а тобі дай Боже кріпость і легкість, не від мене, від самого Ісуса Христа, сина Божого, на тої руки, на твої груди, на очі, на лице, на серце хрещеному, породженому рабу Божому /ім. я/

Воду виливають у річку і посуд перевертають вверх дном на добу. процедуру повторюють 9-ть раз.

ВІД ВРОКІВ /ПРИСТРІТУ/ -2

Баба приходить до хворого. До хати заходить не кланяючись і каже до хворого:»Будемо баяти». Бере мис ятко води і кожній особі умиває тою водою очі, а потім всі шибки на вікнах, сті, на дверях ручку. Потім в ту воду мече ясні вуглики, приговорюючи:» Як ся грані не добирають погані очі, так ся до тебе не

брали від сієї години.» І дає мало напиться хворому з тої води до трьох разів. Стоїть біля хворого і молиться до заду «Отче наш» до трьох раз..За кожним отченашем цюлює хворого і плює до води, а потім шепче: « Як вода долі рікою тече, так би твоя хвороба від тебе утикла, вода не вернеться вгору, так би ся хвороба нигде не вернула. Потім сама миєся у ріці. І мися внесе та кладе під стіл денцем догори.

ВІД ВРОКІВ /ПРИСТРІТУ/ 3

Коли хтось нагло захворів від вроків, тоді ідуть до баби, котра знає баяти від вроків, беручи з србою кусок хліба та часник. І не кланяючись, передають баби. Баба над хлібом і часником говорить: « Ішов Христос золотим конем і стрітив 9-ть поганих дівчищі з поганими очима. Я їх буду заклинати, ай би ми були на помочи, Ісус Христос і Присвята Діва і всі святі буду заклинати і проклинати всякі погані очища. І урочища, як мужські, хлопські, так і дівочькі, давні і недавні, чорні, сиві, любі і нелюбі аби не заклали від свого хрещеного і породженого. Далі приносять ті речі, тоді хворого обмивають і тим часником натирають часті тіла хворого. Хворий за тим має три рази плюнути в ту воду, а ту воду виливають за хатою або у річку.

ВІД ПЕРЕЛЯКУ

Розтоплюють віск і над головою хворого зливають цей віск у миску з холодною водою примовляючи: «Я тебе переляк визиваю і проклинаю із твоїх очей, із твоїх речей. Тут тобі червоної крові не вялити, щирого серця не томити, білої кості не крутити. Іди собі за горами, за лісами, де люди не ходять, де людське око не заходить. Я тебе виганяю із хворої, народженої і хрещеної. Не сама я помагаю .Сам Господь pomoже. Я своїми словами, Господь своїми руками»

Молиться «Отче наш»

ВІД ЯЧМЕНЮ /1/

Як тільки око почервоніє потрібно рукою протилежного боку /пальцями/ обвести три рази око і через те плече, де болить око три плюнути, перед тим перехрестившись. Так повторити три рази протягом дня.

ВІД ЯЧМЕНЮ /2/

Як тільки почервоніє око, безіменний палець на тій руці, на якому боці болить око перев'язують тоненькою чорною ниткою і носять тиждень. Якщо хтось питає, чому палець перев'язаний, відповісти про себе: «Так би платно»

ЯК ПОЗБУТИСЯ БОРОДАВОК

1. Вийти на двір, коли настане молодий місяць і звертаючись до нього сказати: «Молодик, молодик! Забери всі бородавки». Потім торкнутись всіх бородавок рукою. Після, помити руки.
2. Висмикнути з мішка сирову нитку. Порхувати бородавки і за

Їх кількістю зав'язати вузлики. Нитку закопати під хатою, де з даху стікає вода. Коли нитка згниє, бородавки зникнуть

3. Бородавки зникають, якщо протягом тижня їх натирати двічі на день свіжою сирою картоплиною.

ЯК ВИЛІКУВАТИ ГОСТЕЦЬ

Потрібно три рази помолитись «Отче наш» і раз «Вірую» над хворим челядником. А така жона, що бає і аби їй платно було баяння, то на Святий Вечір виговорить рано три рази «Отче наш» і «Вірую», а так на полудне а на вечір сперед вечері. Гостець баєся над кусником хліба. Перехриститис. І так говорити:» Гістику, гістику, золотий гістику в яким ти місточку, ци ти в волосю, ци під кожою, ци ти в голові, ци в мозгу, ци в чужолах, ци вухах, ци під вухами, ци в зубах, ци під зубами, ци в бровах, ци під бровами, в очах ци під очами, в язиці ци під язиком і чи єсть в бороді ци під бородою, ци єсть у шиї , ци під шиєю, чи єсть у кожї ци під кожею ци єсть у грудях, плечех, в потилиці, попереці, у ногах ци у п'ятах, у колінах, мязах ч в кісточках, у яким ти містечку? Я тебе лягаю, я тебе благаю від хрещеного і породженого /ім'я/ забират. Я там дам віз без коліс, ще ти найму перевізника, аби ти за води перевіз. Йди за чорне море, там чорне колесище, там тебе ожидають і там тобі золоті погари наливають. Там чорне колесище і чорне дітинище, а там маєш містечко. А тепер святий Ілію, святий Михайле і святий Миколаю будьте мені на рятуночку. Амінь./ І знову перехристити болюче місце/

ВІД НЕЩАСТЯ

«Пресвята Богородице , Пречиста Діво Маріє будь зі мною! Хай осенят мене раби Господа нашого, чотири євангелісти: Святий Іоан, Святий Лука, Святий Матвій, Святий Марко. Хай вбережуть вони мене від людини недоброї і злої, від свинцю і заліза, від кулі, від зброї всякої, щоб не змогли вони поранити, ні порізати, ні кості поломати. Мир тобі Господи! Амінь»

Деякі хвороби лікувались магiчними травами і магiчними діями.

Проти «вроків», хвороби від «лихого» ока чаклуни застосовують такий метод: беруть склянку води, ніким не питої, додають три жаринки з печі, освяченої солі; дують над нею тричі, плюють тричі ліворуч, кроплять тричі хворого, дають три ковтки, витирають груди проти серця та обличчя сорочкою, залишки води виливають під припічок.

Від наврочень використовують різного роду замовляння, наприклад:

«Помагаєш, вода явленна, очищаєш, вода явленна, луки, береги і середину. Очищай ти, вода явленна, від пристріту придуманого, і стріченого, і водяного, і вітряного, і жіноцького, і мужицького, і дівоцького, і парубоцького; йдїть ви, вроки,

на сороки, на луки, на очерета, на болота, на море». Після цього дають хворому напитися святої води.

Але найдійовішим лікуванням *від пристрїту і від переляку* вважалось викачування яйцем. Перед самим лікуванням потрібно було виконати обов'язковий магічний ритуал очищення душі: прочитати «Отче наш» і «Богородице Діво...» тричі по три рази кожну молитву, як і саме замовляння, щоб у результаті таких читань виявилось 27. Потім брали кружку і ніж, ножем хрестили кружку, мовлячи: «Кринице Тетяна, вода Уляна, очищаєш кремїнь і камїнь, очистиь раба Божого (ім'я). Викачую слабїсть, від пристрїту (ім'я). Боже, щастям, здоров'ям його надїли. Дай, Господи, щастя й здоров'я на три рази». Потім беруть куряче яйце, до хворого підходять хрестячись із такими словами: «Йшла Пресвята Дїва до білого тіла переляк качать». Потім яйцем від голови до нїг качати зі словами: «Я приступив качать, переляк вимовлять, вимовляю, Божим духом надихаю, і подую, і покачаю, всіх святих на помїч запрошаю. Марїя Мати Божа, Ісус Христос, поблагословіте і допоможіте вимовлять і на помїч стать. Чи це пристрїт жіночий, чи парубочий, чи страх, чи жах, чи вітром навіяло, чи сонцем напекло. Іди собі на болота, очерета, там тобі бувати, там тобі гуляти, камїння кидати, пісок пересипати, (ім'я) не займати, червоної кровоньки не пити, жовтих костів не ламати, йди собі на очерета, на болота, там тобі водою перемивати, рожденного, хрещеного раба Божого (ім'я) не займати.

Марїя, Мати Божа, Ісус Христос, Господи, допоможіть в помочі стати, святою рукою захищати і спасати. Дай, Господи, здоров'ячка. Святий понедїлок, святий вівторок, свята середа, святий четвер, свята п'ятниця, свята субота і недїля. З недїлі — місяць, з місяця — рік, з роком щоб на все життя Господь дав здоров'я».

Після цього треба оперезати собі груди, приказуючи: «Я перепоясуюсь, щастям, здоров'ям надїляю, Господа Бога, всіх святих на помїч запрошаю, дай, Боже, сили». Потім ножем треба хрестити тіло хворого зі словами: «Я тебе посїчу і порубаю, я над тобою силу маю і (ім'я) обороняю. Господи, допоможи». Після цього ножем розбити яйце, яким викачувався переляк, і вилити в кружку, до половини заповнену водою. Тим таки ножем треба хрестити хворого, приказуючи: «Йшла Пресвята Дїва до білого тіла з золотим хрестом, з гострим ножем, хрест в руках, хрест в головах, ангели на боках. Ангели, хранїте цю душу з вечора до світу навіки». Знову перехреститись ножем, злизнути з нього і тричі сплюнути, сказавши при цьому: «скачись-полїчись».

Ще давнішими можна вважати **замовляння від зубного болю і від гризоти**. Це звернення до Місяця — першого божества із небесної тріади, та до Гризя, який у народній міфології асоціюється не лише з болем у суглобах, а й зі станом невдоволення, депресії, страху, переживання, непевності в собі тощо. Якщо Гризь заволодіє людиною, це неминуче призведе до тяжких хвороб. Гризь, або Гризачка — одна із тринадцяти доньок Марі, черв'якоподібна потвора з хижими зубами.

Отже, від зубного болю потрібно звернутись до Місяця: «Місяцю-місяцевич, срібні ріжки, золоті ніжки. Зійди, місяцю, вгамуй зубний біль, віднеси біль лихий під небеса, моя скорбота не мала, не тяжка, а твоя сила могутня. Мені суму не перетерпіти. Ось зуб, ось два, ось три, ось чотири — все твоє, бери. Візьми мою лиху хворобу, а мені дай здоров'я міцне, як сталь, а біль віднеси з собою за хмари далеко. Амінь».

Від болю в суглобах чи ногах і від душевної гризоти кличуть хлопчика чи дівчинку — познахірочку, тобто народженого першим або останнім з дітей, дають йому кусати ногу, руку чи груди, промовляючи: «Гризь-Гризище, вовк тебе знище, щоб як напав, так і пропав, тобі, сучок, не розвиватись, а тобі, Гризь, в (душу, серце, руки, спину, ноги) не вселятись».

Надзвичайно цікаві замовляння від крові та плачу дитини, в них відчутні мотиви обожнювання водою та дерев — одні з найдавніших у формуванні релігійних уявлень українців.

Замовляння від крові: «Текло три ріки під калиновий міст: перша водяна, друга молочна, третя кривава. Я водяну ізоп'ю, молочну споживу, а криваву іспиню, із сірого коня кров ізгоню», або «Ішли ліки черев три ріки, і лозу рубали, і рожу саджали — і рожа не прийнялась, і кров уйнялась». При цьому рукою над раною потрібно виконувати хрестоподібні рухи.

Плач хлопчика замовляють такими словами: «Дубе, дубе ти чорний. У тебе, дубе, білая береза, у тебе дубочки-синочки, а у березочки дочки. Тобі, дуб і береза, шумить та рости, а рожденному та хрещеному рабу Божому (ім'я) спать та рости».

У цих замовляннях особливо відчутний основний принцип народної магії — за допомогою словесних формул зробити уявне реальним, а бажане — дійсним, передати хворому властивості дерева, яке асоціювалось із міццю та здоров'ям,

або ж припинити дії створенням уявної картини смерті рослини (рожа не прийнялась — кров уйнялась).

Атрибутами магії можуть бути свійські тварини, дикі звірі, частинки їхнього тіла і волосся, птахи, комахи, плазуни, часточки людського організму — волосся, нігті, сліди тощо, небесні світила, рослини, дерева, криниці, деякі продукти харчування, попіл, різноманітні предмети. Магія може бути шкідлива (відьомська) та спрямована проти неї, а також магія побутова, яка тісно пов'язана з ворожбою. Для того щоб слова чи предмети набували магичної сили, потрібні певні умови: час виконання дії у ніч на Івана Купала, на повний місяць тощо, попередня підготовка предметів (варіння, сушіння, натирання).

Деякі хвороби в народі лікуються способами, які нічого не мають спільного з раціональною медичною практикою і побудовані винятково на основі забобонів, побутової магії. Так, наприклад, **куряча сліпоталікувалась** розведеною з водою золою від спаленої на свічці нитки. **Переляк дитини від птаха чи тварини** — обкурюванням шерстю чи пір'ям тієї істоти, яка завдала переляку. **Лихоманка** виліковується таким способом: з волоського горіха виймається зерно, потім великого павука саджають у скоринку, скріплюють обидві половинки воском, зв'язують навхрест ниткою і вішають на ший хворому. **Страх від грому і грози** виліковують хлібом із цвіллю, який потрібно їсти під час грози, тощо.

На Благовіщення дівчата здійснювали магичні вмивання до схід сонця водою з пролісками — на красу.

Вперше виганяючи худобу на пасовисько, пастухи похльоскували корів чи овець прутиком свяченої верби. Цей же прутик рятував хату від блискавки, досить лише його викинути надвір під час грози.

На Чистий четвер перед Великоднем, крім очищувального миття до схід сонця, треба було попалити торішне листя, сміття, бадилля тощо. При цьому слід проказати магичне заклинання: «Смерте, іди на ліси, на безвісти, на моря, і ти, морозе, не приходи до нас. Смерть з морозом танцювали — до моря відходили».

Їдучи сіяти коноплю на свято Юрія (6 травня), селяни брали із собою варені яйця. З'ївши їх, розкидали шкарлупи по полю зі словами: «Роди, Боже, коноплі білі, як ці яйця».

Дівчата, почувши грім на Юрія, бігли до джерельної води вмиватись і витирали обличчя чим-небудь червоним — на красу.

За кількістю різноманітних засобів впливу на природу з метою охорони здоров'я та врожаю природно-господарська магія може посперечатись хіба що з

охоронною магією. Адже від «злої сили», від чужого ока треба ревно оберігати і себе, і своє поле, і худібку. Тому знання оборонних магічних прийомів для дбайливого господаря просто необхідне. По-перше, бажано було знати, від кого можна чекати напасті, тобто хто із односельців відьмак чи відьма. Для цього треба в останній день Масниці (5 березня) взяти шматок сиру, закинути в полотно і три ночі підряд тримати його за губою, а потім зав'язати в сорочку і носити із собою як оберіг. Рано чи пізно відьма сама прийде просити сиру, але віддавати його не можна, бо тут тобі й смерть. Можна використати і попіл з купальського вогню; його потрібно зібрати в ганчірку і швидко йти, не оглядаючись, додому. Наступного дня відьма прийде його просити. Взагалі, попіл купальського вогнища, за яким полюють відьми, щоб з його допомогою творити всілякі капості людям, може служити і доброю охороною від чарівниць, якщо його закопати під воротами огорожі. Оборонитись від русалок можна, носячи із собою полин, м'яту чи любисток. А якщо вже так сталось, що все-таки зустрів мавку чи русалку або почув її пісню, треба сказати: «Іван та Марія! Хрещаю тебе во ім'я Отця і Сина і Святого Духа» — мавка обов'язково відчепиться.

Є прийоми знешкодження чар, коли зло вже здійснене і треба його побороти. Наприклад, великий жах у селянина викликала закрутка, особливий стан стебел пшениці: покручені і відвернені від сонця. Вважалось, що це могла зробити тільки відьма, оскільки хліб з таких колосків був смертельною отрутою. Щоб врятуватись від лиха, господар повинен був запрягти у віз неїждженого коня, взяти на віз солом'яну підстилку з-під свині та мчати щодуху до поля. Обкласти цією підстилкою корінці пошкоджених стебел, але ні в якому разі їх не торкатись, а тоді так само швидко повертатись додому не оглядаючись. Потім вдома перепрягти коня, набрати кінського перегною і розкидати його на ушкодженому полі.

Широко знана і використовувана в народі любовна магія. Зразки приворожування за допомогою чар-зілля і приворотного зілля можемо зустріти у творах українських письменників. У давнину в кожному селі були десятки засобів любовного чарування. Наприклад, дівчата закопували на дорозі рака, щоб хлопці ходили тільки на їхній куток; до схід сонця вмивались джерельною водою або мастились медом, щоб хлопці липли, тощо.

Що стосується ворожінь, то тут існує чітка система, визначаються найкращі дні для ворожби у кожному місяці, а також традиційні свята і прийоми. Так, на Благовіщення знаком швидкого одруження був первоцвіт, знайдений цього дня. На Трійцю ворожили на вінках, які за тиждень до цього вивішували у лісі на березах: якщо вінок за цей час засох, це означало смерть коханого незабаром.

Але найкращим днем для ворожби вважався день і ніч на Андрія (13 грудня). Дівчина брала у жменю конопляне насіння і тричі обходила навколо хати, примовляючи:

***Я, Святий Андрію,
конопельки сію.
Дай же, Боже, знати,
з ким весілля грати.***

Цієї ночі наречений мав наснитись дівчині.

Ще один прийом: до сходу сонця таємно взяти жменю конопляного насіння, зав'язати в сорочку і носити його цілий день; ввечері посіяти, заскородити сорочкою і проказати: «Хто мені суджений, той прийде зо мною конопельки брати», і наречений обов'язково прийде. Так ворожити можна і під Новий рік. Популярний і такий спосіб: на ніч з'їсти ложку борошна, змішаного з ложкою солі й розведеного водою,— уві сні майбутній чоловік подасть напитись.

Під Новий рік та на Андрія дівчата вдавались до різних способів ворожіння: можна висмикнути зі стріхи соломину з колоском, якщо у колосі буде зерно — наречений буде багатим чоловіком, якщо колосок виявиться порожнім — майбутній чоловік з бідноти. Посадити півня в діжу і поставити її на покуті, на підлозі насипати зерна і поставити поряд миску з водою; якщо звільнений півень кинеться до зерна — чоловік буде хазяйновитим, якщо до води — пияком. Але найкращим вважалось таке ворожіння: треба було спекти балабушки, змастити їх маслом і викласти на лавці. Кожній парі балабушок давались дівчачі та хлопчачі імена, потім впускали до хати голодного собаку, в якому порядку він з'їдав ці булочки — так мали одружуватись пари. Якщо балабушка падала на підлогу, то це означало, що той, чиїм іменем її було названо, залишиться самотнім у цьому році.

Лише новорічним ворожінням було кидання чобота через хату: куди він впаде, звідти й чекай нареченого; розкладання опівночі вогнища на березі річки чи озера і кидання в ополонку головешок: якщо та згасне із тріском — чоловік буде багатим, якщо тільки зашипить — бідняком.

На Новий рік ворожать і діти на зроблених із вишневих патичків фігурках, особливо поширений цей обряд на Гуцульщині. Ворожать самі, а часом ходять із колядниками, щоб і дорослі позабавлялись. Смысл цього дійства простий: одна із 40 іграшок, «бичків», витягнена із мішка, віщує у Новому році заміжжя, якщо це чоловіча і жіноча фігурки, зв'язані червоною ниткою; довге життя — якщо це покручений патичок; багатство — якщо це корівки та бички тощо.

ЧИ МАГІЯ ТА ВОРОЖІННЯ НЕСУМІСНІ З ГОСПОДНІМ СЛУЖІННЯМ?

Дізнаємося, що таке поняття як магія впливає із первісних форм вірувань наших предків. Формування релігійних уявлень почалось ще в неандертальській епосі. Людина усвідомлювала свій стан, власне буття. Релігійна свідомість задовільняла потреби людства. Безсилля древніх перед силами природи зроджувало в них психологічне напруження та афекти (емоції). Фантастичність опановувала реальність. Накладались заборони (табу) на деякі речі, на вимовляння певних слів, на їжу та відведення певних місць тощо. За порушення релігійної заборони була визначена кара (смерть). Табу займало позицію захисту. Людина, як засвідчує минуле, провокувала реакцію вищої сили. Вона торкалася невідомої сили з необережності і через почуття прагнула сконструювати чи схопити божество. Магію також використовували у виготовленні певних фігурок, наділених, як гадали, особливою здатністю. У ній маг не призивав вищої сили, твердячи, що має її в собі. Згодом магів почали нещадно переслідувати. Внаслідок цього і виникла магія та все, з нею пов'язане.

З історії виринає, що протягом XV-XVII ст. Європа продовжувала щиро вірити у різноманітну магію. Землю наповнювали алхіміки, астрологи, чаклуни, ворожки, знахури та відьми. Майже ніхто не сумнівався в тому, що серед природи живуть духи, феї, чорти, ельфи, лісовики тощо. У це тривало вірили навіть шанувальники християнських святих. Магія та релігія часто були невіддільні одна від одної.

Нечиста сила може навіть магів підносити в повітря без використання будь-яких технічних засобів. Це явище називають левітацією. Божі угодники, коли були на землі, також, бувало, підносилися під час молитви в повітря, проте їх підносив св. Дух, а не злий. Багато родин, а що найголовніше душ, вже постраждало від диявольських слуг. Нетрадиційні цілителі беруть зухвало майже всіх відвідувачів під один гребінець, мовляв, їм наврочили, поробили... Віддані сатані, вони розподіляють енергію зі здорового органа у хворий. Часто це закінчується трагічно... Велика кількість відвідувачів магів мали потім через зв'язок із ними, диявольськими слугами, великі духовні та психологічні проблеми.

Траплялось, що диявол набирав образу священика, Богородиці, Божих угодників... Нечистий, як підтверджує Біблія, насмілювався безсоромно наблизитись і до самого Спасителя, виголошуючи підступно неправду та спокушаючи Його, хоч Ісус був

набагато могутніший від нього. Диявольським хитроцям не має меж. У свій час було багато шуму в пресі довкола "народної цілительниці" Стефанії, яка виставляла на сцені свічки, ікони, говорячи таку фразу: "Ми, чародії, вірні слуги Господа Бога...". Нині особливо стали поширеними цілителі з діда-прадіда. Виникають підозри, що більшість з них не мали в родинах, ані дідусів-ворожбитів, ані бабусь-відьом: харизматичні Божі дари, наприклад, пророцтво, зцілення з покоління в покоління просто не передаються... От і все.

До особи, яка займається магією, треба ставитись з насторогою. Розповідали, що в одній міській просвіті мав бути духовний вечір. Йому передував виступ однієї відомої сучасної "цілительниці". Перед його закінченням на сцену зі зворотнього боку ввійшов ієромонах, який мав провадити цей вечір і відзначався, між іншим, справжньою ревністю. Прийшовши туди, він зупинився позаду знахарки. Та, звісно, його не зауважила. І раптом вона перед усіма присутніми заявила: "Я відчуваю, що з мене виходить сила..."

Коли йти за Господньою логікою чи навіть людською, то логічно з цього виходить, що якби знахарка була насправді від Бога, тоді б з неї ніяка сила не виходила. Отож, бачимо, кому вона служить... Насуплені похмурі маги ще запевняють, що, мовляв, вони мають зв'язок із світом духів. Зі світом яких духів? Через свою гріховну зіпсованість людина не може швидко домогтися тривалих стосунків зі світом ангелів. Тому звідси знову випливає, що екстрасенси та всі їм подібні, приналежні до духів злоби, царства сатани.